

št. 02

13. septembra smo v Kulturnem centru Vrhnika uspešno odprli stalno razstavo Moja Ljubljana. Več o odprtju si lahko preberete na prejšnjih straneh, o novostih in programih pa vas bomo sproti obveščali. Tokrat vam predstavljamo reportažo o izdelavi čolna deblaka, ki je 27. avgusta prestal prvo plovbo od Vrhnike do Ljubljane.

več ter ki prinaša veliko dodano vrednost pri prezentaciji in ohranjanju naše dediščine, tako snovne kot nesnovne.

Letošnji deblak, rimski čoln, je uspešno prestal posvetitev in prvo plovbo. Sedaj počiva v Kajak kanu klubu Ljubljana, predvidoma v jeseni pa se vrne na ribnike na Verdu, kjer bo na voljo vsem, ki se želijo z njim popeljati ali želijo o njem izvedeti kaj več. Deblak torej živi in vas pričakuje!

Pa vendar na verdskih ribnikih deblak ne bo dolgo sameval. V naslednjem letu se mu bo pridružilo novo plovilo, kakšno pa naj zaenkrat ostane še skrivnost. Tako bo počasi nastajala cela flota zgodovinskih plovil, ki nam bo odkrivala posebnosti in vse bogastvo življenja na in ob Ljubljani. In verjemite, Ljubljana skriva še premnoge skrivnosti. Izkustvena in eksperimentalna arheologija bo omogočila, da lahko prav vsak sodeluje pri njihovem odkrivanju in doživeto izkusi čas, ki je na tem območju pustil globoke sledi.

Kako je deblak plul po Ljubljani in kam nas bo popeljal v prihodnje

»Projekt Deblak« je kompleksna in prav posebna zgodba. Veliko zanimanje javnosti, medijev in množica obiskovalcev obeh prireditev 27. avgusta, tako na Vrhniki kot na Špici v Ljubljani, nas utrjuje v prepričanju, da danes potrebujemo takšne zgodbe, ki nam preteklost približajo na način, da jo izkusimo kar najbolj neposredno in osebno. Tej metodi sicer strokovno rečemo »izkustvena arheologija«, ki pa prav na izkušnji gradnje in uporabe deblaka, ki je zadnje avgustovske dni preplul celotno nekdanjo plovno pot med Vrhniko in Ljubljano, dobiva zelo širok in dolgoročen kontekst.

In kako se je ta zgodba deblaka pričela? V maju 2016 sta Skupina STIK (oddelek Arheofakt) in Zavod za Podvodno Arheologijo predstavila idejo in skupaj s Kulturnim društvom Vespesjan, Zavodom Škratelj ter Leno Jevnik s.p. razdelala celoten koncept »Projekta Deblak«. K projektu smo nato privabili še druge sodelujoče, od Muzeja in galerij mesta Ljubljane do Zavoda Ivana Cankarja Vrhnika in Ustanove Imago Sloveniae ter drugih. Deblak je iz hrastovega debla nastajal pri ribnikih na Verdu.

Koncept »Projekta Deblak« je dolgoročen, cilj pa jasn: vsako leto rekonstruirati ter izključno s starimi postopki izdelati eno plovilo, ki je v določenem obdobju plulo po Ljubljani ter z njim prepluti celotno plovno pot med Vrhniko in Ljubljano. Pri tem uporabljamo tehnike, ki so bile značilne za to obdobje, ter tudi orodja, ki so bila zanje značilna. Kar pomeni, da rekonstruiramo in izdelamo tudi orodja, ki so se uporabljala v tem času. Temu dodamo še eno dimenzijo, namreč rekonstrukcijo vsakdanjega načina življenja in uporabe plovila, ki je bila značilna za dotično zgodovinsko dobo. Veliko zahtevnega raziskovanja je torej predpostavka »Projekta Deblak«, vendar pa vse to raziskovanje na koncu vodi do edinstvene in karse- da avtentične konkretne zgodovinske izkušnje. In to je tista vrednost, ki na koncu šteje naj-

Začeli smo z rekonstrukcijo rimskega deblaka. Pri ribnikih na Verdu so ga pod strokovnim vodstvom mentorjev v okviru študijske prakse izdelovali študenti arheologije in na javnih delavnicah prostovoljci. Gradnji deblaka se je lahko pridružil kdorkoli, si deblak ogledal, ali kaj povprašal.

Iz hrastovega debla je izključno z ročnimi tesarskimi orodji, delno tudi z rekonstruiranimi rimskodobnimi orodji, nastal štirimetrski čoln. Zaključna prireditev Projekta Deblak 2016 je bila v soboto, 27.8., pri ribnikih na Verdu v okviru Poletja na Vrhniki in v sodelovanju z Zavodom Ivana Cankarja Vrhnika.

Obiskovalci so si lahko ogledali rimski deblak in orodja, potrebna za izdelavo le-tega, rimsko tržnico, rimsko kuhinjo, rimski vojaški tabor, obleki legionarsko opremo, najmlajši pa so si lahko izdelali vojaško opremo in se urili kot legionarji ali se igrali družabne igre iz rimskega časa. V čas Rimljanov so obiskovalce popeljali člani Kulturnega društva Vespesjan.

Prireditve na Verdu smo zaključili z blagoslovom deblaka po rimskem običaju, deblak smo s pomočjo obiskovalcev po brunih premaknili do Ljubljane in ga splovili. Z njim smo se nato odpravili na popoldansko plovbo do Špice v Ljubljani.

Mirna, a zaradi teže deblaka naporna plovba po zeleni Ljubljani, obdana z naravo Ljubljanskega barja, je bila pospremljena s strokovnim vodenjem po arheološki kulturni dediščini Ljubljane članov Zavoda za Podvodno Arheologijo. Po sedmih urah veslanja je deblak srečno priplul na Špico v Ljubljani, kjer ga je pozdravil udarni nastop glasbene skupine Sherzer Brigade v okviru 28. mednarodnega festivala Noči v Stari Ljubljani v sodelovanju

z Ustanovo Imago Sloveniae. Pred prihodom deblaka so si obiskovalci lahko ogledali rimski vojaški tabor, otroci so se lahko udeležili ustvarjalne delavnice »Postani legionar« in se igrali rimske družabne igre. Muzej in galerije mesta Ljubljane je na Špici postavil razstavo o dvigu deblaka, ki bo svoje mesto našel v novem razstavišču na Vrhniki.

Avtorji:

Uroš Grilc, Škratelj, zavod za kulturo, izobraževanje in šport
David Badovinac, Zavod za Podvodno Arheologijo
Rene Masaryk in Viktorija Batagelj, Skupina STIK, zavod za preučevanje povezovalnih področij preteklosti in sedanjosti (oddelek Arheofakt, arheološki izkustveni center)

VLJUDNO VABLJENI NA OGLED NOVE STALNE RAZSTAVE

V MESECU OKTOBRU
ZA OBČANE VRHNIKE 20% POPUST

KULTURNI CENTER VRHNIKA
Tržaška cesta 32

